

संस्कृत सुबोध

Teacher's Resource Book

Class
1

संस्कृत सुबोध-1

1.

संस्कृत-वर्णमाला

अभ्यासकंठी

1. (क) ई—ईशः	(ख) ऋ—ऋषिः
(ग) ए—एणः	(घ) ओ—ओकः
2. (क) बकरी	(ख) ऊन
(ग) घर	(घ) सूर्य (सूरज)

अभ्यासकंठी

1. (क) मछली	(ख) मेंढक
(ग) खरगोश	(घ) वीर
2. (क) जम्बूः	(ख) ललना
(ग) ढक्का	(घ) कच्छपः

3

मात्रे-ज्ञानम्

अभ्यासकंठी

1. (क) मोर	(ख) पर्वत
(ग) कौआ	(घ) मदारी
2. (क) कपिः	(ख) नृपः
(ग) कपोतः	(घ) गजः

4

अस्माकं कुटुम्बकम्

अभ्यासकंठी

1. (क) माता	(ख) बहन
(ग) दादी	(घ) चाची
2. (क) जनकः	(ख) भ्राता
(ग) पितामहः	(घ) पितृव्यीः

5

मम शरीरम्

□ अभ्यासकंठी

1. (क) कंधा	(ख) पेट
(ग) अंगूठा	(घ) आँख
2. (क) मस्तकम्	(ख) ग्रीवा
(ग) अङ्गुल्यः	(घ) पादः

□

6

मम वदनम्

□ अभ्यासकंठी

1. (क) बाल	(ख) गरदन
(ग) नाक	(घ) ठोड़ी
2. (क) पलकम्	(ख) भ्रूः
(ग) कर्णम्	(घ) दन्तः

□

7

पक्षिणः

□ अभ्यासकंठी

1. (क) तोता	(ख) हंस
(ग) बगुला	(घ) मुरगा
2. (क) मयूरः	(ख) चटका
(ग) काकः	(घ) उलूकः

□

8

पालितपशवः

□ अभ्यासकंठी

1. (क) कुत्ता	(ख) ऊँट
(ग) गधा	(घ) भैंस
2. (क) धेनुः	(ख) बिडाला
(ग) अजा	(घ) अश्वः

□

9

वन्यपशवः

□ अभ्यासकंठी

1. (क) बाघ	(ख) बंदर
(ग) सियार	(घ) सूअर
2. (क) सिंहः	(ख) हरिणः
(ग) गजः	(घ) भल्लूकः

□

10

क्रिया शब्दाः

□ अभ्यासकंठी

1. (क) खेलना	(ख) पीना
(ग) रोना	(घ) गाना
2. (क) कूर्दनम्	(ख) खादनम्
(ग) पठनम्	(घ) लेखनम्

□

11

जलचराः

□ अभ्यासकंठी

1. (क) मछली	(ख) कछुआ
(ग) मगर	(घ) साँप
2. (क) मत्स्यः	(ख) मण्डूकः
(ग) कुलीरः	(घ) सर्पः

□

12

फलानि

□ अभ्यासकंठी

1. (क) केला	(ख) सेब
(ग) अनार	(घ) संतरा
2. (क) आम्रम	(ख) द्राक्षाफलानि
(ग) दाडिमम्	(घ) लकुचानि

□

13

अस्माकं सहायकाः

□ अभ्यासकंठी

1. (क) डॉक्टर	(ख) बढ़ई
(ग) डाकिया	(घ) धोबी
2. (क) कृषकः	(ख) आचार्यः
(ग) मालाकारः	(घ) सम्मार्जकः

□

14

गणना

□ अभ्यासकंठी

1. (क) तीन	(ख) चार
(ग) छः	(घ) सोलह
2. (क) त्रयः	(ख) दश
(ग) चतुर्दश	(घ) विंशति

□

15

अकारान्त आकारान्त शब्दाः च

□ अभ्यासकंठी

1. (क) गिलास	(ख) थैला
(ग) घड़ी	(घ) अध्यापिका
2. (क) कोकिला	(ख) नापितः
(ग) स्थालिका	(घ) अजा

□